

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВИЙ ВІСНИК
МІЖНАРОДНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія:

Економіка і менеджмент

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 12

Одеса
2015

Серію засновано у 2010 р.

Засновник – Міжнародний гуманітарний університет
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Включено до списку друкованих періодичних видань,
що входять до переліку наукових фахових видань України
Наказ Міністерства освіти і науки України № 455 від 15.04.2014 р.
Додаток № 5.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Міжнародного гуманітарного університету
протокол № 3 від 13.11.2015 р.

Видавнича рада:

С. В. Ківалов, акад. АПН і НАПрН України, д-р юрид. наук, проф. – голова ради; **А. Ф. Крижановський**, член-кореспондент НАПрН України, д-р юрид. наук, проф. – заступник голови ради; **М. П. Коваленко**, д-р фіз.-мат. наук, проф.; **С. А. Андронаті**, акад. НАН України; **В. Д. Берназ**, член-кореспондент НАПрН України, д-р юрид. наук, проф.; **О. М. Головченко**, д-р екон. наук, проф.; **Д. А. Зайцев**, д-р техн. наук, проф.; **В. М. Запорожан**, д-р мед. наук, проф., акад. АМН України; **М. З. Згуровський**, акад. НАН України, д-р тех. наук, проф.; **В. А. Кухаренко**, д-р філол. наук, проф.; **І. В. Ступак**, д-р філол. наук, доц.; **Г. П. Пекліна**, д-р мед. наук, проф.; **О. В. Токарев**, Засл. діяч мистецтв України.

Відповідальний редактор серії – д-р фіз.-мат. наук, проф. **М. П. Коваленко**
Відповідальний секретар серії – **О. М. Назарук**

Редакційна колегія серії «Економіка і менеджмент»:

Б. В. Буркинський, акад. НАН України, д-р екон. наук, проф.; **А. І. Бутенко**, д-р екон. наук, проф.; **В. С. Дога**, д-р екон. наук, проф.; **О. М. Головченко**, д-р екон. наук, проф.; **Д. В. Гнилицька**, д-р екон. наук, доц.; **В. І. Захарченко**, д-р екон. наук, проф.; **О. М. Котлубай**, д-р екон. наук, проф.; **Є. В. Лазарева**, д-р екон. наук; **П. Сауэр**, канд. екон. наук, проф.; **Р. Габдулін**, канд. екон. наук, член-кореспондент МАІН; **В. Ласло**, д-р екон. наук; **Б. А. Волков**, д-р екон. наук, проф.; **В. М. Осипов**, д-р екон. наук, проф.; **Д. М. Пармаклі**, д-р екон. наук, проф.; **Л. А. Бахчиванжи**, канд. екон. наук, доц.

Повне або часткове передрукування матеріалів, виданих у збірнику
«Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету»,
допускається лише з письмового дозволу редакції.

При передрукуванні матеріалів посилення
на «Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету» обов'язкове.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 20001-9801 ПР від 25.06.2013 р.

Адреса редакції:
Міжнародний гуманітарний університет
вул. Фонтанська дорога 33, м. Одеса, 65009, Україна
Телефон: +38 (099) 967 84 71
Електронна пошта: editor@vestnik-econom.mgu.od.ua
Офіційний сайт: www.vestnik-econom.mgu.od.ua

© Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.
Серія: «Економіка і менеджмент», 2015
© Міжнародний гуманітарний університет, 2015
© Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень
НАН України, 2015

*Полозова Т.В.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою,
Харківський національний університет радіоелектроніки*

*Кривцун Д.Ю.,
студент,
Харківський національний університет радіоелектроніки*

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Анотація. Проаналізовано наукові погляди до визначення понять «інноваційна діяльність» та «інноваційний процес» вітчизняними та зарубіжними науковцями. Виявлено відмінності в трактовці даних понять. На основі термінологічного аналізу встановлено, що інноваційна діяльність не включає наукові розробки, які не призводять до виникнення інноваційного продукту, а інноваційний процес пов'язаний із створенням, освоєнням і реалізацією інновацій.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційний процес, економічна сутність, інноваційний продукт.

Постановка проблеми. Інновації на сучасному етапі розвитку економіки стають головним засобом збереження конкурентоспроможності підприємств. Інноваційна діяльність підприємств здійснює вирішальний вплив на виробництво, так як нововведення забезпечують максимально можливий прогресивний вплив на виробництво. Інноваційна діяльність супроводжується інноваційним процесом. У світовій економічній літературі немає однозначного визначення понять «інноваційна діяльність» та «інноваційний процес», так як вони перебувають у постійному розвитку і доповнюються деякими аспек-

тами, які враховують особливості економічного розвитку країни. Потреба в подальшому обґрунтуванні теоретичних основ інноваційної діяльності та інноваційного процесу підприємств набувають особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням економічної сутності інноваційної діяльності підприємств присвятили свої роботи такі вчені, як: Н.Я. Зінько [5], О.В. Тарасова [6], О.Г. Шпикуляк [7], С. Ілляшенко [8], Т.П. Близнюк [9], О.В. Чумак [10], Р.А. Фатхутдінов [11], О.М. Файчук [12], В.М. Мішина [13], І.А. Шейко [15], та ін. Поняття «інноваційний процес» достатньо широко знайшло своє відображення у працях вчених І.А. Шейко [15], Л.І. Федулової [32], Ю.А. Олійник [29], Ю.Ю. Буренніков [30], І.А. Жаріков [31], О.І. Грицай [33] тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте результати наукового пошуку свідчать про відсутність однозначного трактування понять «інноваційна діяльність» та «інноваційний процес», що обумовлює необхідність і поширює коло подальших наукових досліджень по даній проблематиці.

Мета статті полягає в аналізі та подальшому розвитку теоретичних підходів щодо визначення економічної сутності понять «інноваційний процес» та «інноваційна діяльність».

Таблиця 1

Визначення поняття «інноваційна діяльність» різними авторами

Джерело	Визначення
Закон України «Про інвестиційну діяльність»	Інноваційна діяльність – випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технологій; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізація довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат; фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін стану продуктивних сил; розробка та впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального та екологічного становища [2].
Закон України «Про інноваційну діяльність»	Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [3].
Господарський кодекс України	Інноваційна діяльність у сфері господарювання – діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя [4].
А.Я. Кузнєцова, Н.Я. Зінько та О.О. Другов	Інноваційна діяльність – це діяльність щодо забезпечення здійснення всього інноваційного процесу [5].
О.В. Тарасова	Інноваційна діяльність – це комплекс практичних дій, спрямованих на використання науково-технічних результатів для отримання нових або поліпшення існуючих виробів, технологій, методів управління та ін. [6].
О.Г. Шпикуляк	Інноваційна діяльність – це такий вид діяльності, який на основі результатів наукових досліджень забезпечує створення принципово нової продукції, нової послуги, в результаті яких з'являється те, чого раніше не було [7].
С.М. Ілляшенко та ін.	Інноваційна діяльність – це процес створення, провадження та поширення інновації [8].

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційна діяльність підприємств тісно пов'язана з функціонуванням економіки держави і тому повинна враховувати відповідні законодавчі та інші нормативно-правові акти. Інноваційна діяльність висвітлена в наступних актах: Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [1]; Закон України «Про інвестиційну діяльність» [2]; Закон України «Про інноваційну діяльність» [3]; акти, що регулюють різноманітні внутрішньо-економічні відносини і передбачають здійснення інноваційної діяльності у сферах підприємницької, фінансової,

науково-технічної, інформаційної та іншої економічної діяльності; акти, які регулюють зовнішньоекономічні відносини та іноземне інвестування тощо.

У таблиці 1 представлені визначення поняття «інноваційна діяльність» з різних джерел.

Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність», інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [2].

Закінчення таблиці 1

Т.П. Близнюк	Інноваційна діяльність – це складна динамічна система заходів з використання результатів закінчених науково-технологічних досліджень, організаційно-економічних розробок або інших науково-технологічних досягнень, яка функціонує під впливом факторів середовища усіх рівнів (зовнішнього та внутрішнього) з метою задоволення мінливого індивідуального попиту і потреб суспільства в цілому в конкурентоспроможній продукції (товарах, роботах, послугах) [9].
О.В. Чумак	Інноваційна діяльність – це діяльність, в результаті якої народжується щось нове (новація), яке відзначається неповторністю та оригінальністю і якого до того не існувало в природі, суспільстві [10].
Р.А. Фатхутдінов	Інноваційна діяльність – процес по стратегічному маркетингу, НДДКР, організаційно-технологічної підготовці виробництва, виробництву й оформленню нововведень, їх впровадження (або перетворення в інновацію) і поширенню в інші сфери (дифузія) [11].
О.М. Файчук, О.В. Файчук	Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на оновлення існуючого, створення і використання нового конкурентоспроможного продукту (товару, технології способу виробництва) з метою кращого задоволення суспільних потреб (підвищення продуктивності праці, якості продукції, зниження її собівартості тощо) [12].
В.П. Баранчев, Н.П. Месленнікова, В.М. Мішин	Інноваційна діяльність – наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні дії, які реально призводять до здійснення інновацій або задумані з цією метою [13].
Статистичний офіс Європейських Співтовариств і Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР)	Інноваційна діяльність – це всі наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні дії, які дійсно призводять до практичної реалізації інновацій чи задумані з цією метою [14].
П.М. Коюда, І.А. Шейко	Інноваційна діяльність підприємства – це діяльність, що націлена на розробку, використання та комерціалізацію науково-техніко-технологічних результатів (інновацій) інноваційного процесу для виробництва продукції, розширення номенклатури (асортименту), впровадження новітньої технології (організація управління чи удосконалення тощо) та реалізації конкурентоспроможного товару (робіт, услуг) з метою отримання економічної ефективності [15].
О.В. Коваленко	Інноваційна діяльність – процес, спрямований на реалізацію результатів закінчених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень в новий або вдосконалений продукт, реалізований на ринку, в новий або вдосконалений процес, використовуваний в практичній діяльності, а також пов'язані з ними додаткові дослідження і розробки [16].
О.В. Тичинський	Інноваційна діяльність – це процедура створення і впровадження нових товарів та послуг, розробки та впровадження нових промислових технологій, які будуть основою виробничої діяльності фірми в майбутньому, а комерційна реалізація знов створених виробів (послуг) забезпечить майбутні доходи і сформує конкурентну позицію компаній [17].
О.О. Поліщук	Інноваційна діяльність – це процес, спрямований на розробку інновацій, реалізацію результатів завершених наукових досліджень або певних науково-технічних досягнень в новий чи вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується в практичній діяльності, а також пов'язані з цим процесом наукові розробки та дослідження [18].
В.О. Коюда, Л.А. Лисенко	Інноваційна діяльність – це системна діяльність, спрямована на наукові дослідження, розробку (або залучення), впровадження та комерціалізацію інновацій з метою отримання економічного та (або) іншого ефекту, підвищення конкурентоспроможності підприємства та забезпечення його розвитку [19].
О.П. Коюда, В.Ф. Колісниченко	Інноваційна діяльність – це діяльність, спрямована на використання та комерціалізацію наукових, техніко-технологічних досліджень та розробок учасниками інноваційного процесу для випуску та реалізації нових конкурентоспроможних товарів (послуг, робіт), технологій, організації управління, гнучкої структури, механізму прийняття рішень й координації науково-інноваційного процесу [20].

Джерело: сформовано авторами на основі [2–20]

Згідно посібника OSLO, інноваційна діяльність – це всі наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні дії, які дійсно призводять до практичної реалізації інновацій чи задумані з цією метою [14].

У 2006 р. на Міжпарламентській асамблеї держав – учасниць СНД був прийнятий Модельний закон про інноваційну діяльність, де інноваційна діяльність – діяльність, що забезпечує створення й реалізацію (уведення в цивільний оборот) новаций (нововведень) і одержання на їхній основі практичного результату (нововведення) у вигляді нової продукції, нового способу проведення (технології), а також реалізованих на практиці заходів організаційного, виробничо-технічного, соціально-економічного й іншого характеру, що виявляють позитивний вплив на сферу проведення, суспільні відносини й сферу керування суспільством [21].

Міжнародна програма інноваційної співпраці країн – учасниць СНД на період до 2020 р. дає також ґрунтовні визначення термінології стосовно інноваційної діяльності.

Інноваційна діяльність – вид діяльності, пов’язаний із трансформацією ідей у технологічно нові або вдосконалені продукти або послуги, впроваджені на ринку, у нові вдосконалені технологічні процеси або способи проведення (передачі) послуг, використані в практичній діяльності. Інноваційна діяльність припускає цілий комплекс наукових, технологічних,

організаційних, фінансових і комерційних заходів, і саме у своїй сукупності вони приводять до інновацій [22].

Ряд вчених визначають інноваційну діяльність як «діяльність, спрямовану на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок для розширення і оновлення номенклатури і поліпшення якості продукції (товарів, послуг), вдосконалення технології їх виготовлення з наступним впровадженням і ефективною реалізацією на внутрішньому і зарубіжному ринках» [11; 20].

При цьому інноваційна діяльність розглядається як комплекс наукових, технічних, організаційних, фінансових, комерційних заходів, які у своїй сукупності призводять до здійснення інновації.

У працях Р.А. Фатхутдінова інноваційна діяльність розуміється як діяльність, спрямована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок для розширення й відновлення номенклатури та поліпшення якості продукції, що випускається (товарів, послуг), удосконалювання технології їхнього виготовлення з наступним впровадженням і ефективною реалізацією на внутрішньому й закордонному ринках (це стосується також інноваційно-інвестиційної діяльності) [11].

Можна погодитися з думкою М.П. Денисенко та Я.В. Риженко, що інноваційна діяльність пов’язана з перетворенням наукових досліджень і розробок, а також винаходів та

Таблиця 2

Визначення поняття «інноваційний процес» різними авторами

Джерело	Визначення
І. Висоцька [24]	Соціально-техніко-економічний процес, що через виявлення суспільних потреб приводить до розробки науково-технічної продукції, практичне використання якої сприяє розвитку соціально-економічної системи, підтримує намічений режим її функціонування.
І. Воловельська [25]	Процес якісного відновлення або перетворення елементів системи, що веде до появи нововведення.
Л. Мельник [26]	Сукупність етапів з формування нових знань про предмет або явище та їх застосування на практиці з метою отримання цільового результату (збільшення обсягу та диверсифікування джерел отримання прибутку, зниження рівня витрат та ін.), що супроводжується затратами праці, коштів і часу.
О. Тивончук [27]	Послідовність робіт від проведення наукових досліджень до реалізації й поширення створених на основі нового знання інновацій.
Є. Монастирний [28]	Процес створення, розгортання та вичерпання науково-технічного, виробничо-економічного та соціально-організаційного потенціалу нововведень.
Ю. Олійник [29]	Система узгоджених і послідовних дій уповноважених суб’єктів, спрямованих на поетапну реалізацію процесу створення та реалізації інновацій, яка базується на перетворенні наукового знання на продукт з метою отримання економічного ефекту від реалізації такого продукту.
П. Коюда, І. Шейко [15]	Створення, освоєння, використання й дифузія інновацій (нових удосконалених) за відповідними етапами, що дозволяє задовольнити або створити нові суспільні потреби. На основі системного підходу інноваційний процес – це система, яка функціонує та вдосконалюється на постійній основі з урахуванням відмічених особливостей.
Ю. Буренніков [30]	Сукупність основного процесу (від появи інноваційної ідеї до її практичної реалізації) і супутнього (забезпечення основного процесу фінансовими, матеріальними, трудовими, інформаційними ресурсами тощо), які спрямовані на досягнення кінцевого результату – отримання інноваційного продукту.
І. Жаріков [31]	Процес якісного відновлення або перетворення елементів системи, що веде до появи нововведення.
І. Федулова [32]	Спосіб організації комплексу взаємопов’язаних між собою напрямів наукової, технологічної, організаційної, фінансової і комерційної діяльності, який спрямований на створення і впровадження на ринку нового або удосконаленого продукту, створення нового або удосконаленого технологічного процесу, використання в практичній діяльності нової або удосконаленої організаційно-економічної форми для забезпечення прибуткової роботи підприємця, забезпечення його конкурентоздатності і досягнення визначеної мети.
О. Грицай [33]	Процес представляє собою цілеспрямований ланцюг подій по ініціації інновацій, їх розробці, реалізації на ринку та подальшій дифузії.
Н. Краус [34]	Комплекс дій, необхідних для підготовки та практичного використання нових технічних, організаційних, економічних, соціальних та інших рішень.

Джерело: сформовано авторами на основі [15; 24–34]

відкриттів у новий продукт, або новий технологічний процес, що впроваджуються у виробничий процес [23].

Інноваційна діяльність – це процес, спрямований на розробку інновацій, реалізацію результатів завершених наукових досліджень або певних науково-технічних досягнень в новий чи вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується в практичній діяльності, а також пов'язані з цим процесом наукові розробки та дослідження [18].

Такі різні підходи щодо тлумачення поняття «інноваційна діяльність» обумовлені багатогранністю цього економічного терміну, його складністю та різноманітністю сфер застосування.

Розглянуті вище визначення інноваційної діяльності в найбільш загальному вигляді розглядають її як вид діяльності, спрямованої на одержання інновацій. Тобто науковий, винахідницький та інші види сфер, без яких неможлива поява інновацій, не відносяться до інноваційної діяльності.

Така трактовка звукує рамки даного поняття, так як виключає діяльність, що забезпечує здійснення інновацій, але безпосередньо не ведуть до їх появи. Якщо ті чи інші результати наукової, винахідницької діяльності не використовуються в даний момент для здійснення інновацій, то це не означає, що вони не будуть затребувані через деякий час.

Отже, здійснивши понятійно-термінологічний аналіз даного поняття, можна зробити висновок, що під інноваційною діяльністю слід також розуміти і ті види діяльності, які зумовлюють і передують появі інновацій, хоча і не націлені на їх отримання.

Як відомо, інноваційна діяльність охоплює практично усі сфери життя і діяльності підприємства, включаючи найрізноманітніші інноваційні процеси, що відбуваються у виробничій і невиробничій системах. Огляд наукових публікацій стосовно визначення поняття «інноваційний процес» не надав чіткого роз'яснення змісту цієї категорії. Кожен автор вкладає у цей термін власне бачення та тлумачення, що іноді є доволі складним й суперечливим.

Визначення інноваційного процесу, які у цей час найбільш вживані в економічній літературі, проаналізовані та відображені в таблиці 2.

За висновками І. Федулової, інноваційний процес – це спосіб організації комплексу взаємопов'язаних між собою напрямів наукової, технологічної, організаційної, фінансової і комерційної діяльності, який спрямований на створення і впровадження на ринку нового або удосконаленого продукту, створення нового або удосконаленого технологічного процесу, використання в практичній діяльності нової або удосконаленої організаційно-економічної форми для забезпечення прибуткової роботи підприємця, забезпечення його конкурентоздатності і досягнення визначеної мети [32].

Існує твердження, що інноваційний процес визначається інноваційними чинниками, абсолютно необхідними для його здійснення, такими як правовий, технічний, соціальний, економічний і культурний, конкретними умовами, в яких розгортається інноваційний процес, а також інноваційним менеджментом, який пов'язав інноваційні чинники й діє в цих конкретних умовах і в конкретному середовищі [35].

Група авторів у роботі [29] вважає, що інноваційні процеси є постійним і безперервним потоком перетворення конкретних технічних або технологічних ідей на основі наукових розробок в нові технології або окремі її складові частини і доведення їх

до освоєння безпосередньо у виробництві з метою здобуття якісно нової продукції.

Тобто автори стверджують, що інноваційний процес можна представити в такому технологічному ланцюзі: «дослідження – створення об'єкту техніки і технологій – реалізація інновацій».

Такий підхід розглядає інноваційний процес на рівні підприємства, в цілому не враховуючи його особливості в межах внутрішнього середовища.

Також інноваційний процес – це послідовність подій, під час яких інновація визріває від ідеї до конкретного продукту, технології, структури або послуги і розповсюджується у господарській практиці й суспільній діяльності. Інноваційний процес є безперервним і за рахунок розповсюдження нововведення удосконалюється, стає більш ефективним, набуває нових споживчих якостей [31].

Найбільш детально розкриття економічної сутності даного поняття відображено в монографії П. Коюди та І. Шейко і трактується як створення, освоєння, використання й дифузія інновацій (нових удосконалених) за відповідними етапами, що дозволяє задовольнити або створити нові суспільні потреби. На основі системного підходу інноваційний процес – це система, яка функціонує та удосконалюється на постійній основі з урахуванням зазначених особливостей [15].

Інноваційний процес являє собою комплекс дій, необхідних для підготовки та практичного використання нових технічних, організаційних, економічних, соціальних та інших рішень. Мова в цьому випадку йде про процес послідовного перетворення ідеї в інновацію [34].

Інноваційний процес потрібно розглядати як процес перетворення наукових знань в інновацію, її освоєння і впровадження, що являє собою сукупність послідовних етапів робіт від зародження ідеї і створення нововведення до його освоєння і виробництва самої інновації. Тобто інноваційний процес виступає, як визначеним чином побудована система, всередині якої виконується інноваційна діяльність, а результатом інноваційного процесу повинна бути інновація для практичного використання і розповсюдження.

Незважаючи на те що в науковій літературі зустрічається багато різноманітних підходів до визначення інноваційного процесу, суть їх зводиться до одного висновку, а саме: інноваційний процес пов'язаний із створенням, освоєнням і реалізацією інновацій.

Економічні взаємовідносини ставлять підприємства перед необхідністю не тільки приймати участь в цьому процесі, але й вивчати досвід інноваційного розвитку, який вже склався. При цьому особливе значення має вивчення механізмів, які склалися, реалізація дифузії наукової ідеї в прикладну розробку, дослідний зразок та серійне або масове виробництво [36].

Проаналізувавши теоретичні підходи різних авторів, можна зробити висновок, що основою розвитку економічної структури будь-якого рівня складності є саме інноваційний процес, який формує якісні та кількісні зміни в системі суспільного виробництва та створює суттєві наслідки, які визначають місцезнаходження національної економіки в світовому господарстві. Отже, світова наука ще не виробила єдиного підходу до визначення терміну «інноваційний процес». Некоректний підхід до економічної сутності інноваційного процесу в певній мірі може стримувати розвиток економіки.

Висновки. Таким чином, у даному дослідженні проаналізовано наукові погляди різних авторів до визначення понять «інноваційна діяльність» та «інноваційний процес». На основі

термінологічного аналізу встановлено, що при визначенні поняття «інноваційна діяльність» необхідно враховувати наукові розробки, які не призводять до виникнення інноваційного продукту. Проаналізовано особливості при визначенні понять «інноваційна діяльність» та «інноваційний процес». Розкрито економічну сутність інноваційного процесу. Перспективами подальших досліджень може бути аналіз теоретико-методичних підходів до оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства та управління інноваційним процесом.

Література:

1. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р. № 433-VI (з чинними змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1561-12 (з чинними змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV (з чинними змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (з чинними змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Кузнєцова А.Я. Удосконалення банківського і небанківського фінансування інноваційної діяльності в Україні: [монографія] / А.Я. Кузнєцова, Н.Я. Зінько, О.О. Другов. – К.: УБС НБУ, 2009. – 175 с.
6. Тарасова О.В. Теоретико-методологічні основи інноваційної діяльності підприємств / О.В. Тарасова // Економіка харчової промисловості. – 2012. – № 1. – С. 37–41.
7. Шпикуляк О.Г. Інноваційна діяльність у механізмі стимулювання агропромислового виробництва / О.Г. Шпикуляк, Г.Ф. Мазур // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2014. – № 4. – С. 73–77.
8. Маркетинг. Менеджмент. Інновації: [монографія] / За ред. д. е. н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Папірус, 2010. – 621 с.
9. Близнюк Т.П. Вплив циклічності розвитку економіки на інноваційну діяльність підприємства / Т.П. Близнюк. – Х.: ФОП Александрова К.М., 2008. – 352 с.
10. Чумак О.В. Соціально-філософський аналіз поняття «інновація» та «інноваційна діяльність» / О.В. Чумак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISnIK_36_14.pdf.
11. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент / Р.А. Фатхутдинов. – СПб.: Питер пресс, 2008. – 442 с.
12. Файчук О.М. Інноваційний процес як рушійна сила економічного зростання / О.М. Файчук, О.В. Файчук // Бізнес Інформ. – 2013. – № 10. – С. 66–70.
13. Баранчев В.П. Управление инновациями: [учебник] / В.П. Баранчев, Н.П. Месленникова, В.М. Мишин; 2-изд., перераб. и доп. – М.: Юрайт, 2012. – 711 с.
14. The Eurostat (the Statistical Office of the European Communities) website [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat>.
15. Коюда П.М. Эффективность экономической деятельности предприятий: теория и практика: [монографія] / П.М. Коюда, І.А. Шейко. – Х.: Компанія СМІТ, 2013. – 332 с.
16. Коваленко О.В. Проблемні аспекти становлення інноваційної системи України в контексті теорії технологічного розвитку / О.В. Коваленко // Эффективная экономика. – 2015. – № 3. – С. 31.
17. Тычинский А.В. Управление инновационной деятельностью компаний: современные подходы, алгоритмы, опыт / А.В. Тычинский. – Таганрог: ТРТУ, 2006. – 120 с.
18. Поліщук О.О. Сутність поняття «інноваційна діяльність» як соціально-економічної категорії / О.О. Поліщук // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 3(21). – С. 169–171.
19. Коюда В.О. Інноваційна діяльність підприємства та оцінка її ефективності: [монографія] / В.О. Коюда, Л.А. Лисенко. – Х.: ФОП Павленко О.Г.; ІНЖЕК, 2010. – 224 с.
20. Коюда О.П. Інноваційна діяльність: від оцінки привабливості до інвестиційного забезпечення / О.П. Коюда, В.Ф. Колісниченко. – Харків: ХНЕУ, 2009. – 276 с.
21. Модельный закон об инновационной деятельности. Принят на двадцать седьмом пленарном заседании Межпарламентской ассамблеи государств – участников СНГ: Постановление № 27-16 от 16 ноября 2006 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon.rada.gov.ua>.
22. Гордієнко С.Г. Інноваційна діяльність: проблеми, сутність, змістовні складові та напрями удосконалення / С.Г. Гордієнко // Часопис Академії адвокатури України. – 2014. – Т. 7. – № 2. – С. 15–32.
23. Денисенко М.П. Стратегічна місія інноваційної діяльності та шляхи її активізації в Україні / М.П. Денисенко, Я.В. Риженко // Проблеми науки. – 2007. – № 6. – С. 10-16.
24. Висоцька І.Б. Інноваційний чинник розвитку промисловості: автореф. дис. ... к. е. н.: спец. 08.07.01 / І.Б. Висоцька; НАН України. Об'єдн. ін-т економіки. – К., 2005. – 19 с.
25. Воловельська І.В. Вибір оптимальної інноваційної стратегії підприємств залізничного транспорту: автореф. дис. ... к. е. н.: спец. 08.00.04 / І.В. Воловельська; Укр. держ. акад. залізн. трансп. – Х., 2008. – 20 с.
26. Мельник Л.І. Управління інноваційними процесами машинобудівних підприємств: автореф. дис. ... к. е. н.: спец. 08.00.04 / Л.І. Мельник; НУ «Львівська політехніка». – Львів, 2007. – 22 с.
27. Тивончук О.І. Стимулювання інноваційної діяльності машинобудівних підприємств: автореф. дис. ... к. е. н.: спец. 08.00.04 / О.І. Тивончук; НУ «Львівська політехніка». – Львів, 2008. – 23 с.
28. Монастырный Е.А. Термины и определения в инновационной сфере / Е.А. Монастырный // Инновации. – 2008. – № 2. – С. 28–31.
29. Олійник Ю.А. Теоретичні засади визначення сутності інноваційних процесів в Україні / Ю.А. Олійник // Бізнес Інформ. – 2014. – № 12. – С. 182–187.
30. Буренніков Ю.Ю. Управління інноваційною діяльністю промислових підприємств (на прикладі машинобудування): автореф. дис. ... к. е. н.: спец. 08.00.04 / Ю.Ю. Буренніков; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2009. – 20 с.
31. Жариков И.А. Управление инновационными процессами: [учеб. пособ.] / И.А. Жариков, В.В. Жариков, В.Г. Однолько, А.И. Евсейчев. – Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2009. – С. 123–138.
32. Федулова І.В. Управління розвитком інноваційного потенціалу підприємств хлібопекарної промисловості: автореф. дис. ... д. е. н.: спец. 08.00.04 / І.В. Федулова; Нац. ун-т харч. технологій. – К., 2009. – 35 с.
33. Грицай О.І. Економічна сутність терміну «інноваційний процес» / О. І. Грицай // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. – 2010. – № 3. – С. 126–136.
34. Краус Н.М. Інноваційний процес як основа формування механізму інноваційної інфраструктури: інституціональний аспект / Н.М. Краус // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». – 2013. – № 4. – С. 15–20.
35. Сербенівська А. Ю. Сутність та значення інноваційних процесів в діяльності підприємств / А.Ю. Сербенівська // Эффективная экономика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
36. Ковтуненко К.В. Інноваційний процес та інноваційна діяльність як рушійна сила формування інтелектуального капіталу промислового підприємства / К.В. Ковтуненко // Економіка. Управління. Інновації. – 2013. – № 1(9) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2013_1/pdf/13kkvkpp.pdf.

ЗМІСТ

**ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ
ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ**

Сохнич А.Я., Кульбака В.М.
**ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ
У ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ..... 4**

Калініченко Б.В.
**РОЗВИТОК КОНКУРЕНЦІЇ В КОНТЕКСТІ
ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ..... 7**

**СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

Маниліч М.І., Штерма Т.В.
**УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС:
ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ..... 14**

Охріменко О.В.
ПРОГНОЗ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНИХ АЛЬЯНСІВ..... 18

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Абрамова М.В.
**ВПЛИВ ЗМІН РІВНЯ ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ
НА ПОТЕНЦІЙНИЙ СТАН ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ЗА УМОВ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ..... 24**

Бондар-Підгурська О.В.
**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ
ТА РЕАЛІЗАЦІЇ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ: СТАЛИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ
СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНИЙ РОЗВИТОК 30**

Гук Х.З.
**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ЕКОНОМІКИ НА ГАЛУЗЕВОМУ РІВНІ
(НА ПРИКЛАДІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ)..... 37**

Дерев'янюк О.В.
ФАКТОРИ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ..... 42

Конах С.С.
**ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ
ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «СФЕРА ПОСЛУГ»..... 46**

Леськів О.А.
**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ..... 50**

Лимич Ю.В.
**СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОЗНАКИ МЕХАНІЗМІВ ФОРМУВАННЯ
ТА ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ..... 54**

Пугачевська К.Й.
СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ І ТЕНДЕНЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОРГІВЛІ..... 58

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

<i>Данкевич А.Є.</i> ІНСТИТУЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВАНИХ СТРУКТУР.....	62
<i>Алмашій Я.І.</i> АНТИКРИЗОВЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ: СУТНІСТЬ ТА МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ	66
<i>Бабінська С.Я.</i> СУТНІСТЬ ТА ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ	70
<i>Бойко І.А.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	73
<i>Височанська О.М., Опомяк Ю.В.</i> ОЦІНКА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЗВ'ЯЗКУ.....	78
<i>Волковська Я.В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	82
<i>Дискіна А.А., Чучуменко Р.О.</i> ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	86
<i>Запухляк І.Б.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ПЕРЕДУМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО РОЗВИТКУ.....	90
<i>Касьян Л.Е., Бугас В.В.</i> МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ.....	94
<i>Лісун Я.В., Міх О.М.</i> ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЯК ЧИННИК СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА.....	97
<i>Логінова К.С.</i> РОЛЬ ОЦІНКИ СУЧАСНОГО СТАНУ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ У ВИЗНАЧЕННІ ТІНЬОВИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА	101
<i>Николюк О.М.</i> ІНСТИТУЦІЇ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	104
<i>Полозова Т.В., Кривицун Д.Ю.</i> ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ	108
<i>Рекун Г.П., Маліновська Я.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ПІДБОРУ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	114
<i>Розумей С.Б., Горбонос Є.С.</i> ПРОЦЕС ВИБОРУ СТРАТЕГІЙ УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИНАМИ З КЛІЄНТАМИ	119
<i>Селезньова О.О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	124

**РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ
І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА**

Васильєв О.В., Марченко О.В.
ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ФІНАНСОВОЇ НЕСПРОМОЖНОСТІ МІСТ.....130

Варцаба В.І.
ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ СТРУКТУРНИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ
РЕГІОНАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ УПРАВЛІННЯ І МЕНЕДЖМЕНТУ..... 134

Матювка Т.В.
ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ПЛОДОВО-ЯГІДНИХ
ТА ВИНОГРАДНИХ КЛАСТЕРІВ В ПРОВІДНИХ СЕКТОРАХ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ.....138

Мігуценко Ю.В.
МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТИЧНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ ЗАХІДНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....143

Труфен А.О.
ФОРМУВАННЯ МОДЕЛЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ
З ПОЗИЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЇХ ФОРМУВАННЯ.....147

**ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ
НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

Сегеда І.В.
ОСОБЛИВОСТІ ТА КРИТЕРІЇ ПАРАМЕТРИЗАЦІЇ
ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНИХ КОМПЛЕКСІВ.....152

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Джусов А.А.
ОСОБЕННОСТИ РАБОТЫ С ИНДИКАТОРОМ «МЕДЛЕННЫЙ СТОХАСТИЧЕСКИЙ
ОСЦИЛЛЯТОР» ПРИ ИНВЕСТИРОВАНИИ НА МЕЖДУНАРОДНЫХ ФОНДОВЫХ РЫНКАХ.....158

Безгуба М.О.
РОЛЬ ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ
У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ.....162

Борзенкова О.Д.
ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ
В КОНТЕКСТІ ПОДАТКОВИХ РЕФОРМ.....166

Воронцова А.С., Сапожнікова М.В.
МІКРОФІНАНСУВАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО
ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ.....171

Данилюк М.М.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
У ПРОЦЕСІ РОЗМІЩЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ.....174

Деркач Ю.Б.
СИСТЕМА ВАЛЮТНОГО КОНТРОЛЮ УПОВНОВАЖЕНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ.....178

Жадан О.В.
ЗАСТОСУВАННЯ КЛАСИФІКАЦІЙНИХ ОЗНАК
ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ВИКОНАННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....182

Подмешальська Ю.В.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....266

Ярошевська О.В.

**КАПІТАЛІЗАЦІЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ:
ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ І ЗРОСТАННЯ.....271**

Збірник наукових праць

НАУКОВИЙ ВІСНИК
МІЖНАРОДНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія:

Економіка і менеджмент

Випуск 12

Коректура • *О.А. Скрипченко*

Комп'ютерна верстка • *Н.М. Ковальчук*

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 32,55.
Підписано до друку 27.11.2015 р. Замов. № 2711/15. Наклад 100 прим.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4392 від 20.08.2012 р.